

**MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA HARAKATLI
O'YINLARNI TASHKILLASHTIRISH, TARBIYALANUVCHILARDA
AXLOQIY VA IRODAVIY SIFATLARNI SHAKLLANTIRISH
(tayyorlov guruhi misolida)**

Kodirova Muyassar Eshmamat qizi
Chirchiq davlat pedagogika universiteti
Maktabgacha ta'lim fakulteti o'qituvchisi
muyassarkodirova67@gmail.com

Annotatsiya:

Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarida harakatli o'yinlar qo'llash orqali ularda jismoniy, axloqiy irodaviy fazilatlarning shakllanishi, harakatli o'yinlar va ularning qo'llanishi, o'yinlarni bolalarning yoshiga mos holda tanlash, harakatli o'yinlarning turlari va ularning bolalarda rivojlantirish vazifalari bayon etilgan.

Kalit so'zlar: Harakatli o'yinlar, maktabgacha yoshdagi bola, axloqiy va irodaviy sifatlari, shakllanish, rivojlanish, sabr-toqat, chidamlilik, rivojlanish, tayyorlov guruhi, o'yinlar, pedagog.

Abstract:

This article describes the formation of physical and moral qualities in preschool children through the use of mobile games, mobile games and their use, types of mobile games and their development tasks in children.

Key words: active games, preschool child, moral and volitional qualities, formation, development, patience, endurance, development.

Аннотация:

В данной статье описано формирование физических и нравственных качеств у детей дошкольного возраста посредством использования подвижных игр,

ПОДВИЖНЫХ ИГР И ИХ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ, ВИДЫ ПОДВИЖНЫХ ИГР И ЗАДАЧИ ИХ РАЗВИТИЯ у детей.

Ключевые слова: активные игры, ребенок дошкольного возраста, морально-волевые качества, формирование, развитие, терпение, выносливость, развитие.

KIRISH

Respublikamizda o'sib kelayotgan yosh avlodni har tomonlama barkamol etib tarbiyalash, ayniqsa jismoniy salomatligini saqlash va mustahkamlash, Vatan mudofaasi va mehnat faoliyatiga tayyorlash jismoniy tarbiya va sport fanining ustuvor muammolaridan biri sifatida e'tirof etiladi.

Bolalar va o'smirlarning past darajadagi harakat faolligi muammosi bugungi kunda keskin bo'lib turibdiki, bu bolalarning kam harakatliligi, sog'lom turmush tarziga rioya etmayotganliklari, kompyuter o'yinlari va ijtimoiy tarmoqlardagi muloqotlari sababli yuzaga kelayotganligi bilan asoslanishi mumkin.

Harakatli o'yinlar jismoniy tarbiya metodi va vositasi sifatida maktabgacha ta'lim tashkilotlarida jismoniy tarbiya faoliyatlarida va jismoniy daqiqalarda keng qo'llaniladi.

Jismoniy tarbiya faoliyatlarida harakatli o'yinlar dastur talablariga mos ravishda ta'limiy, tarbiyaviy va sog'lomlashtirish vazifalarini hal etishi uchun foydalaniladi.

Jismoniy tarbiya faoliyatlaridagi o'yinlarni boshqa mashg'ulot shakllaridan farqi eng muhimi o'yinni ta'limiy va sog'lomlashtirish tomoniga diqqatni qaratish kerak, shuningdek, jismoniy tarbiya sifatiga ham.

Jismoniy tarbiya yo'riqchisi harakatli o'yinlarni tashkil qilish va o'tkazishda quyidagi asosiy vazifalarni nazarda tutishi lozim: Tarbiyalanuvchilarning jismoniy jihatdan normal o'sishlariga, salomatliklarining yaxshilanishiga, chiniqishlariga, organizmlarining va umumiy ish qobiliyatlarining o'sishiga yordam berish. Tarbiyalanuvchilarga harakat faoliyatining xilma-xil sharoitlarida erkin harakat qila olish imkonini beradigan zaruriy bilimlar berish va ularda kerakli harakat malakalari hosil qilish. Tarbiyalanuvchilarda turmush faoliyatiga yordam beradigan aqliy va irodaviy xislatlarni tarbiyalash. Maktabgacha yoshdagi bolalarda turli o'yinlarga,

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th March, 2025

jismoniy mashqlarga, shuningdek, rejimga rioya qilishga qiziqish uyg'otish. Bolalarda harakatli o'yinlarni mustaqil ravishda tashkil qilish va o'tkazish uchun zaruriy bilim va malakalar hosil qilish. Faoliyat jarayonida bunday vazifalarni amalga oshirish bilan bir qatorda o'quvchilarda axloq normalarining tarkib topishi, shuningdek, estetik va mehnat tarbiyasi vazifalarining ham bajarilishiga erishish lozim.

Harakatli o'yinlarni o'tkazishda pedagogning tashkilotchi va tarbiyachi sifatidagi roli juda mas'uliyatlidir. O'yinni o'rgatish jarayoni shunday uyushtirilishi kerakki, unda bolalarga o'zaro o'rtoqlarcha munosabatda bo'lish, vatanparvarlik, ijtimoiy foydali mehnatga to'g'ri munosabatda bo'lish tuyg'ulari singdirilsin.

O'yinni to'g'ri tanlash va bolalar bilan uni to'g'ri o'tkazish juda muhim ahamiyatga egadir. Ammo o'yinni tanlash va o'tkazishning o'zi hamma vaqt ham tarbiyaviy vazifalarni hal qilavermaydi. Tarbiyaviy ish sohasida yaxshi natijaga erishish uchun o'qitish jarayonini to'g'ri yo'lga qo'yish zarur.

Bunda harakatli o'yinlar tashkil qilinishi va o'tkazilishining doimo tarbiyaviy xarakterga ega bo'lishi juda muhimdir. O'yin rahbari bolalar jamoasini yaxshi bilgan, har o'tkaziladigan o'yinning mazmun va qoidalari bilan mufassal tanishgan, o'qitish jarayonida esa yuksak pedagoglik mahoratni namoyish qila olgan taqdirdagina har bir o'yinni ta'lim-tarbiya nuqtai nazaridan to'g'ri yo'lga qo'yishi mumkin.

Shunday qilib, o'yinlar asta-sekin murakkablashib boradi, yangi-yangi o'yinlar o'rganiladi. Bu esa bolalarda yangi harakat ko'nikmalarini hosil qilishga va ilgari o'rganilgan texnika elementlarini takomillashtirishga yordam beradi, harakat ko'nikmalarining, shuningdek, o'yinda ilgari orttirilgan bilimlarning puxta o'zlashtirilishiga erishmoq uchun materiallarni muntazam ravishda takrorlab va mustahkamlab borish zarur. Ammo bundan bir xil o'yinlarni muntazam ravishda takrorlab borish lozim, degan ma'no kelib chiqmaydi. Bunda rahbar mazmuni jihatidan har xil bo'lgan o'yinlarning ma'lum bir qismini qaytarishni nazarda tutishi va o'quvchilarning o'yinlarni yaxshilab o'zlashtirib olishlariga erishuvi kerak. Pedagog bolalar o'yinini muntazam ravishda tekshirib borishi lozim. Bunday qilish o'yin qatnashchilarining kamchiliklari va yo'l qo'ygan xatolarini aniqlashga hamda bu kamchilik va xatolarni puxta o'zlashtirib olishlari kerak.

Xulosa qilib aytganda harakatli o'yinlar qo'llash maktabgacha yoshdagi bolalar uchun ayniqsa tayyorlov guruhi bolalari uchun muhim ahamiyat kasb etdai. Bu o'yinlarni chiroyli, mazmunli tashkil qilish esa maktabgacha ta'lim tashkiloti jismoniy tarbiya yo'riqchisidan yuqori mahoratni talab etadi. Bolalarda qo'llaniladiga harakatli o'yinlar ularning jismoniy va ruhiy salomatligiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Bu esa bolalarni har tomonlama mukammal qilib tarbiyalashda muhim jihatlardan biri hisoblanadi. Harakatli o'yinlar orqali bola o'zi mustaqil fikrlashi, liderlik qobiliyatlarini shakllantirishi isbotlangan.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. D.Zayniddinova., G.Usmonxodjaev, "Bolalar uchun harakatli o'yinlar". Tosh. "Yangi asr avlodi" (2006)
2. M.E.Kodirova, Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida harakatli o'yinlarni tahkil qilish va tayyorlov bolalarda axloqiy va irodavuy sifatlarni shakllantirishdagi ahamiyati. „*Eurasian journal of academic research*” (2023)
3. Tulenova. X., Xo'jaev. P., Xo'jaeva K., Meliev O., Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasi. T; Iqtisod-Moliya (2012) o'quv qo'llanma.
4. T.Usmonxo'jaev., M. Toirova., X.Sagdiev., T.Sharipov. "Kichkintoylarga 200 ta harakatli o'yinlar" (2006)
5. T.S.Usmonxo'jaev., S.T.Islomova. "Maktabgacha ta'lim muassasalarida jismoniy tarbiya" Tosh. – "Ilm ziyo" (2006)
6. Xo'jaev F., Raximqulov K.D., Nigmanov B.B., «Harakatli o'yinlar va uni o'qitish metodikasi» Cho'lpon nashriyoti; Toshkent (2011)
7. Teshabayeva, Z. S. (2021). Professional training of future preschool teachers in the field of contextual learning technologies. *Academic research in educational sciences*, 2(2), 1360-1367.
8. Тешабаева, З. С. (2020). Бўлажак тарбиячиларда касбий мотивацияни шакллантириш мазмуни. *Academic research in educational sciences*, (3), 557-562.
9. Teshabayeva. Z. Differential education as a factor in improving the effectiveness of the educational process. Ankara international congress on scientific research- xi january 10-12, 2025 / Ankara, Türkiye (the proceedings book) <https://www.ankarakongresi.org> 1482-1484.